

BETROKKEN GEMEENSCHAP

Samenleving - Naaste - Traditie

Beleidsplan Protestantse gemeente te Elst

Woord vooraf

In het beleidsplan: 'Betrokken gemeenschap' willen we een bijdrage leveren aan het zoeken naar de juiste vorm, inhoud en plaats van de gemeente van Christus in de huidige samenleving. Het wil gedachten leveren, die inspireren tot de bouw van een bemoedigende gemeente. Een gemeenschap waar mensen met hart en ziel in samenleving en traditie willen staan. De gemeente als levende bouwsteen. Een plaats waar mensen elkaar in het gelaat durven aanzien.

Dit beleidsplan heeft nooit het laatste woord! Het levende Woord zal steeds opnieuw gelezen en gespeld moeten worden in de context van de gemeente. Al lezend, lerend en vierend wordt het Woord levend onder ons.

In dit beleidsplan worden eerst de uitgangspunten weergegeven. Daarna volgen de concretisering in de volgorde: pastoraat, diaconaat en rentmeesterschap. Het werk van kinderkerk en jeugd en jongerenwerk heeft zijn plaats gevonden binnen het pastoraat. Een prikkelende epiloog wil de lezer (es) uitnodigen tot een nadere standpunt bepaling

Kerkenraad Protestantse gemeente te Elst

Inhoudsopgave:

Uitgangspunten

- 1.1 Samenleving
- 1.2 Naaste
- 1.3 Traditie

Concretisering

2 Samenleving:

- 2.1 pastoraat (jeugd en jongerenwerk)
- 2.2 diaconaat
- 2.3 rentmeesterschap

3 Naaste:

- 3.1 pastoraat (jeugd en jongerenwerk)
- 3.2 diaconaat
- 3.3 rentmeesterschap

4 Traditie:

- 4.1 pastoraat (jeugd en jongerenwerk)
- 4.2 diaconaat
- 4.3 rentmeesterschap

5 Epiloog: de volkskerk voorbij!

- 5.1 afscheid van de volkskerk
- 5.2 de kerk als kleine bevlogen gemeenschap
- 5.3 kerk in debat

Hoofdstuk 1

Uitgangspunten: de gemeente van Christus, als een betrokken gemeenschap.

De gemeente van Christus komt samen in een maatschappelijke context. Er wordt verkondigd, gevierd en gebeden in de samenleving. Door haar Heer weet de gemeente zich geroepen om in en met deze samenleving te bouwen aan Gods Koninkrijk. In de samenleving ontmoet de gemeente haar medemensen in leven en geloof.

1.1 Betrokken naar de samenleving

Als gemeenschap van grote en kleine heiligen wil de gemeente zich openstellen naar de samenleving. Als kerk wil ze van harte vragend deelnemen aan zaken die in de maatschappij een belangrijke rol spelen. Niet alleen omdat ze deel uitmaakt van deze maatschappij, maar ook omdat ze vanuit haar eigenheid daarin een bijzondere rol kan spelen. Wanneer de gemeente zich mengt in het grotere maatschappelijke debat, dan betekent dit dat ze onder andere de overheid vragen kan stellen rondom zingeving, spiritualiteit en gerechtigheid. Tevens is de kerk in staat de weg te wijzen tot een goede of betere samenleving. De gemeenschap van de Levende mag zich over maatschappelijke kwesties uitspreken vanwege haar lange adem, ze is namelijk kerk der eeuwen, en laat zich niet in de war brengen door de waan van alledag. Als gemeente wil ze zich in de samenleving begeven als een gemeenschap, die vanuit zingeving vragen kan stellen bij de bestaande orde. Ook of juist in ethische kwesties mag de kerk zich mengen in het maatschappelijk debat, vanwege haar specifieke kennis rondom zingeving.

1.2 Betrokken naar de naaste

Eigen aan de gemeente van Christus is haar open houding naar ieder mens. De ontmoeting met de naaste vormt een belangrijke voedingsbodem voor het signaleren van maatschappelijke problemen. In de pastorale ontmoeting wordt de betrokkenheid op de medemens concreet. De maatschappij krijgt een gezicht in het gelaat van de ander. Het is specifiek aan de gemeente, dat in haar gemeenschap allerlei maatschappelijke groeperingen samenkomen. Een open interactie tussen mensen wordt door de gemeente van Christus geconcretiseerd en bevorderd. Een goede wisselwerking of relatie tussen viering en pastoraat is onontkoombaar. Door de wezenlijke ontmoeting van mens tot mens in het pastoraat krijgt de stem van de kerk in de maatschappij vorm en inhoud.

1.3 Betrokken naar de traditie

De gemeente leeft niet alleen in een bepaalde maatschappelijke context, ze ademt tevens in het ritme van Gods goede Geest. Ze weet zich als gemeenschap onderdeel van de kerk der eeuwen. Niet alleen vandaag, in het heden, moet het hoge Woord eruit. De kerk spreekt al sinds haar prille bestaan. Dit voorafgaande en voortgaande spreken, de traditie, vormt de grondtoon van waaruit de gemeente in het moment de Levende ter sprake brengt. Als gemeenschap weten we ons betrokken op de spiritualiteit van voorgaande generaties. Van hen kunnen we leren. Tevens schenken zij ons een lange adem. De traditie van de kerk is geen gestolde verzameling van leerstellingen, maar levend geloof van mensen die in hun tijd en taal God hebben ontmoet in leven en geloof. De traditie van de kerk strekt zich uit over eeuwen en de hele wereld.

Hoofdstuk 2

Concretisering uitgangspunten

Samenleving

De Protestantse gemeente te Elst richt zich in haar maatschappelijke verantwoordelijkheid in eerste instantie op het leef en woongebied van burgerlijk Elst.

Om de betrokkenheid naar de samenleving te concretiseren, nodigt de gemeente maatschappelijke organisaties uit om deel te nemen aan het maatschappelijk debat. De gemeente kiest vanuit haar expertise voor drie maatschappelijke velden, namelijk: het politieke veld, onderwijskundige veld en het veld van de gezondheidszorg. In het politieke veld komen ideologieën samen die zich richten op een betere samenleving. Ook partijen die zich laten leiden door de christelijke traditie spelen in dit veld een duidelijke rol. Vanuit haar eigen verantwoordelijkheid kan de gemeente vragen stellen aan de verschillende politieke groeperingen. Ze gaat op zoek naar de achterliggende motieven en ideeën. Het onder andere in de gelijkenissen geschetste beeld van het Koninkrijk van de Levende, biedt een houvast om in het veld van de politiek de juiste vragen te kunnen stellen.

In het onderwijs wordt een nieuwe generatie gevormd om de samenleving te leiden en te organiseren. Het geven van onderwijs aan kinderen en jongeren gebeurt in een bepaalde context van waarden en normen. Normen en waarden vrij onderwijs bestaat niet. Om op een goede manier in de maatschappij te kunnen functioneren, moeten jongeren kunnen beseffen wat maatschappelijk wel of niet verantwoord is. Onderwijs draagt bij aan het creëren van een mensvisie. Het gaat om meer dan taal en rekenvaardigheden. Als gemeente vinden wij het belangrijk om een bijdrage te leveren aan het doen vormen van een goede maatschappelijke houding. Een houding die zich laat leiden door ons gelaat en dat van de ander en die van onszelf.

Het veld van de gezondheidszorg verdient de aandacht van de gemeente, omdat hierin kwetsbare groepen verzameld zijn. Langdurig en chronisch zieken vormen vanwege hun afhankelijkheid een groep, die aandacht en zorg verlangt. Een thema als menswaardigheid staat hoog op de agenda van de gemeente. Daarnaast kan de gemeente een eigen bijdrage leveren in het gesprek rondom stervensbegeleiding. Het terrein van de palliatieve zorg zal nader verkend kunnen worden. Tevens zet de gemeente vragen bij de hedendaagse gezondheidscultuur. Is een ziek mens minder volwaardig dan een gezond? Het groeiend aantal psychische klachten stelt vragen aan onze maatschappij.

In alledrie deze velden stelt de gemeente zich eerder op als een vragende dan een stellende. Het gaat om een bijdrage in het gesprek, niet om een moralistisch vingertje. Het verdient aanbeveling om op een projectmatige wijze te werk te gaan.

2.1 PASTORAAT

Pastoraal beraad

Ons pastoraal beraad bestaat uit de predikanten, ouderlingen en een vertegenwoordigster van de PVD. De gemeente is verdeeld in drie verschillende wijken. Deze wijken worden bemenst door het wijkteam. In dit wijkteam zitten de predikant, de ouderlingen, de pastoraal medewerkers, wijkdiaken en vertegenwoordigster PVD.

De samenleving, waarin de gemeente van de Heer zich verzamelt, kenmerkt zich meer en meer door een steeds groter wordend individualisme. Mensen worden daardoor op zichzelf teruggeworpen en moeten voor hun eigen belangen opkomen. De doorgeslagen individualisering heeft de moderne maatschappij er niet socialer op gemaakt. Veel mensen hebben het daardoor moeilijk om zich in een dergelijke maatschappij staande te houden. Het individualisme zet sociale netwerken onder druk en maakt dat mensen minder trouw in relaties zijn gaan staan. Zaken als eenzaamheid, echtscheiding en verbrokkeling van familieverbanden zijn thema's die in onze maatschappij een grote rol zijn gaan spelen.

Naast individualisering valt er in onze samenleving ook een verzakelijking te signaleren. Mensen worden op hun werk meer en meer op hun prestaties afgerekend. Arbeid als zingeving komt daardoor onder druk te staan. Stress op het werk en burned out zijn nieuwe onderwerpen, die veel aandacht vragen. Koos je vroeger nog voor een baan voor het leven nu rijgen veel mensen verschillende banen in hun leven aaneen. Mensen zijn niet altijd in staat om deze veranderingen op een goede manier in zijn of haar leven te integreren. De kwetsbaren krijgen de klappen en vallen buiten de boot.

De komst van grote groepen buitenlanders in onze samenleving heeft eveneens grote gevolgen voor onze manier van samenleven. De multiculturele maatschappij met zijn verschillende religies en leefstijlen stelt vragen aan onze eigen godsdienstige normen en waarden. Het christendom is namelijk niet langer de enige godsdienst in ons land.

Ook al is Elst nog niet te beschouwen als een multiculturele leefgemeenschap, de vragen van de multiculturele maatschappij gaan niet aan haar deur voorbij.

Het pastoraal beraad probeert dergelijke nieuwe ontwikkelingen in de samenleving te signaleren en op hun waarde te schatten. Dit kan ze doen door bijvoorbeeld toerustingavonden over maatschappelijke onderwerpen te organiseren. Daarnaast wil ze het maatschappelijk debat over nieuwe maatschappelijke tendensen stimuleren en organiseren. Op deze manier wil het pastoraal beraad op de samenleving betrokken zijn en zoeken naar haar verantwoordelijkheid en plaats daarin.

KINDEREN EN JONGEREN IN ONZE GEMEENTE

Speciale aandacht in onze samenleving willen we schenken aan de kinderen en de jeugd in onze kerk en samenleving. Zij vormen namelijk de nieuwe generatie, die de maatschappij verder mag uitbouwen en waar nodig vernieuwen.

Kinderkerk

De kinderkerk organiseert naast de 'reguliere' kinderkerkdiensten activiteiten, waarbij uitdrukkelijk kinderen in het algemeen worden uitgenodigd. Het meest sprekende voorbeeld hiervan is St. Maarten waarvoor uitnodigingen in De Ark en De Wegwijzer worden opgehangen. Opkomst 11 november 2004: ruim 180 kinderen.

Ook de 'verhalen rond de kerststal' (inmiddels verzorgd door de kinderspeeldienstcommissie) was een voorbeeld van zo'n activiteit.

Via het collectiedoel en het organiseren van toelichting daarop door ambassadeurs van het goede doel in kwestie uit te nodigen, probeert de kinderkerk het maatschappelijke bewustzijn te stimuleren.

Bij het uitdelen van de cadeautjes tijdens de dienst op eerste kerstdag is het een bewust besluit van de kinderkerk om alle aanwezige kinderen (dus ook degenen die anders nooit komen) een cadeau mee te geven.

In de samenkomst van de oudste groep tijdens de kerkdienst worden ook maatschappelijke thema's besproken om zo een bijdrage te leveren aan de bezinning van kinderen op de maatschappij. De kinderkerk levert een kleine bijdrage aan het debat met het onderwijs door op een bescheiden wijze met het onderwijs rondom geloofsopvoeding samen te werken.

Jeugdwerk

De gemeente van Christus komt samen in een maatschappelijke context. De Jeugdraad heeft dit vertaald in de volgende missie:

Samen jeugd zijn binnen de kerk!

- **Samen** slaat op de jongeren onderling en op de ontmoeting tussen jongeren en andere gemeenteleden.
- **Jeugd** omvat een brede groep jongeren. De Jeugdraad maakt onderscheid in de verschillende leeftijdscategorieën en wil aansluiten bij de belevingswereld van de jongeren.
- De **kerk** is de gemeente, de basis om vanuit verder te gaan. De kerk staat midden in de maatschappij.

Het jeugdwerk richt zich in eerste instantie op jeugdleden van de kerk maar staat ook open voor niet leden uit de lokale gemeenschap.

Dit hebben we vertaald in de volgende doelstellingen:

In 2008 denken jongeren na over geloofsvragen zodat zij een relatie met God en medemens ontwikkelen:

- het jeugdwerk stimuleert een groepsproces gebaseerd op christelijke waarden en normen;
- het jeugdwerk stimuleert jongeren deel te nemen aan oecumenische activiteiten.

In 2008 voelen jongeren zich verantwoordelijk voor en nemen initiatief voor de continuïteit van het jeugdwerk

- het jeugdwerk is voor en door jongeren, zowel voor activiteiten als beheer van faciliteiten.

Dit is op de volgende manier geconcretiseerd voor jongeren:

Jongeren van 8 tot 12 jaar:

- Het jeugdwerk biedt op een interactieve manier kennis en informatie over geloof en sociale vaardigheden waarin aandacht is voor waarden en normen vanuit geloof en maatschappij (Bijvoorbeeld binnen de basiscatechese, de kinderkerk of in specifieke activiteiten zoals het relikwieëndoosjes project).

2.2 DIACONAAAT

Diaconaat is de inzet van de geloofsgemeenschap voor barmhartigheid en gerechtigheid, voor vrede en heelheid van de schepping. Het probeert zo daadwerkelijk te vieren, te delen, zichtbaar te maken en te bemiddelen wat Gods bedoeling is voor het samenleven van mensen.

Diaconaat gaat uit van:

- de waardigheid van ieder mens als schepsel en beelddrager van God;
- het besef dat mensen aan elkaar gegeven zijn en leven in verbondenheid en afhankelijkheid;
- het inzicht dat de aarde en al wat de aarde voortbrengt door God gegeven is aan alle mensen;
- de weg van Jezus Christus in wie Gods ontferming over een gebroken wereld en falende mensen zichtbaar is geworden.

Diaconaat helpt waar geen helper is en zet zich op sociaal-maatschappelijk terrein met name daar in, waar overheid en samenleving onvoldoende mogelijkheden hebben of tekort schieten. Doelen in het programma diaconaat zijn gerelateerd aan vier met elkaar samenhangende strategische dimensies:

- directe hulp aan slachtoffers van armoede, rampen, epidemieën, onrecht en geweld;
- duurzame ontwikkeling en bestrijding van armoede en uitsluiting;
- streven naar een zodanige ordening van de samenleving dat barmhartigheid en gerechtigheid in wetten en structuren zichtbaar worden en mensen tot hun recht komen.
- bevordering van solidariteit in de samenleving.

Diaconaat in Nederland

Het beleidsterrein: jeugd.

In het diaconale werk wordt meer aandacht gegeven aan het ontwikkelen van diaconale projecten met jongeren. Het 'jeugddiaconaat' zal de komende jaren een speerpunt gaan worden. De diaconie is bereid de jeugd te helpen, met advies, menskracht en financiële middelen. De plaatselijke jeugd moet dan wel zelf met een gedegen plan en project komen.

Het beleidsterrein: zorg.

- a. in een samenleving waar mantelzorg steeds belangrijker wordt, zullen we de ontwikkelingen op dit terrein actief volgen en daar waar nodig met middelen ondersteunen;
- b. de diaconie wil betrokken zijn bij het plaatselijk overheidsbeleid ten aanzien van in het bijzonder ouderen, mensen met een beperking, dak- en thuislozen en ex-gedetineerden;
- c. de diaconie ondersteunt projecten die er op gericht zijn dat mensen hun plek kunnen vinden in de samenleving en niet geïsoleerd raken (gedacht kan hierbij worden o.a. aan projecten gericht op ouderen en *gehandicapten*);
- d. Voedselbank. Grote steden ontwikkelen een voedselbank voor mensen die onder het minimum inkomen zakken. We ondersteunen actief de initiatieven op dit gebied en zullen onderzoeken of we een dependance kunnen en willen zijn voor Overbetuwe;
- e. Het werk van het lokale maatschappelijk werk zullen we, daar waar dit nodig is, met middelen blijven ondersteunen. Het gaat hierbij om directe financiële ondersteuning van klanten van het maatschappelijk werk.

Het beleidsterrein: migratie en vluchtelingenproblematiek.

Daadwerkelijk helpen doen we onder protest, in het bijzonder waar dat op gespannen voet staat met het uitzettingsbeleid van de rijksoverheid. We zullen het publieke debat en de pleitbezorging bij de overheid op dit punt bevorderen. Ons toekomstig beleid zal afgestemd zijn met het Plaatselijke Vluchtelingenwerk;

Het beleidsterrein: geweld en vredesvragen.

- a. Het toenemende geweld in de samenleving baart ons zorgen. We volgen de landelijke initiatieven en we kijken of we het kunnen toepassen of vertalen naar plaatselijke activiteiten.

- b. De inspanningen om de wereldvrede te bevorderen zullen we blijven ondersteunen.

Het beleidsterrein: milieu en rentmeesterschap.

- a. Hier sluiten we aan bij de landelijke projecten van Kerk en Milieu van de Raad van Kerken.
b. Verantwoord Rentmeesterschap betekent voor ons ook dat we wegen zoeken om onze financiële middelen zodanig in te zetten dat in de eerste plaats een hoog maatschappelijk rendement verkregen wordt in plaats van een hoog financieel rendement.

Werelddiaconaat

In het Werelddiaconaat (in het bijzonder in het werk van ZWO) zullen we steunen op de Landelijke Bureaus. Vooral KiA is belangrijk. Er is echter in dat kader voldoende ruimte voor eigen initiatief. We zullen ZWO steunen bij de projectenkeuze, de betrokkenheid van de eigen Gemeente en de inzet van jongeren. Uitwisseling (wederzijdse korte bezoeken) zijn een middel om de gehele Gemeente sterker te betrekken op het werk van ZWO.

2.3 RENTMEESTERSCHAP

Om als gemeente van Christus te kunnen functioneren, zijn naast de Geest van de Levende, traditie en mensen ook materiële middelen noodzakelijk. Als Protestantse Gemeente te Elst kunnen wij in de samenleving voorhanden zijn, omdat er naast betrokken mensen ook financiële middelen aanwezig zijn. Voor het financiële beheer zijn kerkrentmeesters aangesteld. Zij houden zich o.a. bezig met het beheren van geld en goederen. Bij dit laatste moet men niet alleen denken aan het kerkgebouw, maar ook aan andere in eigendom zijnde gebouwen en/of grond.

Het College wil voorwaardenscheppend aanwezig zijn, zodat in Elst erediensten kunnen plaatsvinden en voorgangers en andere kerkelijke werkers, zoals jeugd- en jongerenwerkster, koster, organisten en de administratief medewerkster bij kunnen dragen aan de opbouw van de gemeente van Christus in de samenleving. De Protestantse Gemeente te Elst heeft een schitterend kerkgebouw dat voor het dorpsgezicht bepalend is. De kerkenraad heeft er voor gekozen dit kerkgebouw een meer multifunctioneel karakter te geven, om op deze manier als kerk de samenleving beter te kunnen dienen. Hierop zijn dan ook het beheer en de toekomstplannen gericht.

Een citaat uit de presentatie van de Interieurcommissie geeft hiervan een goede samenvatting n.l.:

“Generaties voor ons hebben de PG Elst een schitterend gebouw nagelaten; teken van hoop en geloof.

Het is aan ons, die vandaag de traditie levend trachten te houden, om die nagelaten erfenis goed te beheren. Aan de kerkelijke gemeenschap nu, de opdracht dit gebouw met liefde en zorg in stand te houden en waar nodig aan te passen aan de wensen en eisen van deze tijd. Aanpassen vanwege veranderingen in liturgie, gemeenschapsbeleving en natuurlijk ook de eisen die gesteld worden aan een publiek gebouw.”

Als kerkrentmeesters willen we de gehele gemeenschap meer inzicht geven in onze werkzaamheden en stand van zaken door een goede communicatie b.v. via het kerkblad Onderweg, de website en de lokale pers.

Te denken valt daarbij aan het hiervoor genoemde multifunctionele karakter van het kerkgebouw, zoals b.v. het laten uitvoeren van concerten, exposities en lezingen en de jaarlijkse lintjesregen. Het spreekt voor zich, dat de activiteiten in overeenstemming dienen te zijn met de aard van de kerk.

Een speerpunt van beleid vormt ook het in financieel en materieel opzicht ondersteunen van het jeugd- en jongerenwerk en het verder ontwikkelen van het kerkmuseum samen met de museumcommissie. Waar nodig volgt het College de ontwikkelingen van de burgerlijke gemeente m.b.t. het zogeheten erfgoedplan op de voet.

Om het financieel beheer zo optimaal en ordelijk mogelijk te laten verlopen, laat het College van Kerkrentmeesters zich bijstaan door verschillende deskundige disciplines zoals: de Commissie Beheer Kerkelijke Goederen, de Interieurcommissie, de Orgelcommissie en de Museumcommissie.

Teneinde een goed beheer van de ter beschikking gestelde gelden te bewerkstelligen is in elk van deze commissies een kerkrentmeester vertegenwoordigd.

Het College is momenteel bezig beleid te ontwikkelen om voor de korte en lange(re) termijn geld te genereren teneinde vernieuwingen te kunnen realiseren en de traditie in ere en in stand te houden.

Ook is een verdere professionalisering van het geld- en goederenbeheer noodzakelijk om de beoogde verantwoording naar de gemeente op een correcte wijze ook op de langere termijn te kunnen waarborgen.

Hoofdstuk 3

Naaste

In het geheel van Elst richt de gemeente zich op de maatschappij in de velden van politiek, onderwijs en gezondheidszorg. Wanneer het gaat om de persoonlijke ontmoeting, dan krijgt deze gestalte in het pastoraat: het wezenlijk omzien naar elkaar. Pastorale ontmoetingen vinden daarnaast ook plaats in groepen als leerhuis, catechese, spiritueel café, cantorij, kerkenraad, jeugdwerk, e.d.. In al deze ontmoetingen probeert de gemeente zaken als liefde, schoonheid en trouw voor te leven en zo te bouwen aan een leefbaarder samenleving. Eigen aan het pastoraat van de gemeente is haar duurzaamheid. Geldt voor vormen van therapie dat ze beperkt zijn in tijd en intensiteit, pastoraat schenkt de gemeente om niet en een geheel mensenleven lang. De kerk bestaat immers al tweeduizend jaar. Als gemeenschap biedt de gemeente mensen ook een vangnet van sociale relaties aan.

De betrokkenheid op de naaste kan ook geconcretiseerd worden in het monastieke ideaal van samenleven. Loyaliteit, liefde en gemeenschapszin worden geoefend in het kloosterleven. Het is een uitdaging om met een aantal gemeenteleden te zoeken naar vormen van samenleven, die de huidige trend van individualisering doorbreken. Te denken valt aan groepen die geregeld samen eten, leren en vieren. Vormen van gemeenschap als oefening in trouw en aandacht voor de ander.

3.1 PASTORAAT

Pastoraal beraad

Het pastoraat laat zich omschrijven als het omzien naar elkaar, vanuit de betrokkenheid die Christus heeft voor ieder mens. Als pastoraal beraad laten we ons inspireren door de onvoorwaardelijke liefde van Christus. Het pastoraat is principieel een zaak van de gehele gemeente. Iedereen mag zich verantwoordelijk weten voor de ander die hij of zij ontmoet. Het pastoraal beraad helpt het pastoraat te organiseren en te begeleiden.

De tijd is voorbij, zo deze er ooit is geweest, dat de predikant samen met een ouderling ieder jaar ieder gemeentelid bezocht. Dit bezoek, dat vaak als een bezoeking werd ervaren, kwam voort uit de tucht rondom het avondmaal. Vandaag de dag willen we mensen echter bezoeken vanuit een wezenlijke aandacht voor de ander. Het levensverhaal van de ander staat centraal. Dit levensverhaal willen we verstaan en verhelderen, vanuit het verhaal van de Levende.

Als gemeente zijn we geïnteresseerd in de ander. Dit betekent niet dat automatisch ieder lid bezoek vanuit de gemeente kan verwachten. Het bezoek van predikant, ouderling of pastoraal medewerker is een samenspel van een concrete vraag, signalering en of beleid. In het pastoraat zijn de volgende 'vormen te onderscheiden:

- Het crisispastoraat. Het omzien naar hen, die in onze maatschappij ten onder dreigen te gaan aan individualisering en verzakelijking. De zorg gaat uit naar de kwetsbaren, die niet kunnen voldoen aan de eisen van de moderne maatschappij.
- Bezoekwerk aan zieken. Ook kunnen mensen worden bezocht in een ziekenhuis of instelling. Speciale aandacht vragen de langdurig zieken.
- Rouwpastoraat of verliesverwerking. Mensen krijgen in hun leven te maken met verschillende vormen van verlies. Het verlies van een naaste is wellicht het meest ingrijpende wat een mens mee kan maken. Daarnaast trekt een scheiding ook diepe wonden in het leven van mensen en kinderen. Daarnaast moeten mensen ook afscheid nemen van werk, een veilig thuis, e.d. Allemaal verliesmomenten die om begeleiding en aandacht vragen. Als gemeente kunnen we mensen vanuit de traditie woorden, rituelen en symbolen aanreiken die helend kunnen zijn.
- Nieuw ingekomen bezoek. Samen met de PVD wordt met de nieuw ingekomen gemeenteleden kennisgemaakt.
- Projectmatig pastoraat. Hier valt te denken aan het bezoek aan bepaalde groepen gemeenteleden, zoals jong volwassenen of gezinnen.

- Zorg voor de ouderen. Samen met de PVD worden de ouderen in de gemeente regelmatig bezocht. Het ouder worden in onze samenleving gaat helaas vaak gepaard met eenzaamheid. Deze eenzaamheid kunnen wij als gemeente niet oplossen. Wel kunnen wij proberen met de ouder wordende mens te zoeken naar een nieuwe levensinvulling en aanvaarding van deze levensfase. Diegenen die 75 jaar of ouder zijn worden rond hun verjaardag uitgenodigd voor een feestelijke koffiemorgen. Bij deze ochtend zijn de predikanten en wijkdiakenen zoveel mogelijk aanwezig.

Naast het individuele pastoraat vormt het groepspastoraat ook een belangrijk onderdeel van het omzien naar elkaar in de gemeente. Nu de samenleving steeds individueler wordt, kan de gemeente nieuwe sociale netwerken aanbieden door mensen rondom een bepaald thema, doel bij elkaar te brengen. Pastoraat vindt niet alleen plaats bij een individueel bezoek! Het is belangrijk om als gemeente bewust verschillende groepen bij elkaar te brengen. Zeker omdat de gemeente vrij groot is, biedt groepspastoraat de mogelijkheid mensen elkaar te laten ontmoeten. Het samen instuderen van een musical is bijvoorbeeld ook een manier om mensen naar elkaar te laten omzien. Je ontmoet anderen tijdens het instuderen van liederen en spel en daarmee wordt de anonimiteit van mensen doorbroken. Andere groepen in de gemeente zijn bijvoorbeeld het Sint Maartenskerkkoor, PVD, Meeting en Tenachonkring. Belangrijk is op te merken dat het geheel van toerusting in onze gemeente in oecumenisch verband wordt aangeboden. De contacten met de parochie zijn uitstekend te noemen. Het thema van de oecumene staat hoog op de agenda.

Kinderkerk

De kinderen worden in de kinderkerk geleerd elkaar op een open en respectvolle manier tegemoet te treden. Het leren op een liefdevolle manier met elkaar om te gaan is verkondiging op zich. In haar beleidsplan wordt over het thema 'samen een groep zijn' het volgende gezegd:

"De kinderkerk wil de kinderen iets meegeven, maar moet ook gewoon leuk zijn. Een goede sfeer is erg belangrijk. Dat betekent dat er ruimte is voor gezelligheid, lol en plezier. Maar dat betekent ook dat de kinderen zich veilig moeten voelen om dingen te kunnen zeggen. We zien de kinderkerk als bron en rustpunt: een start voor een nieuwe week.

Wij vinden het belangrijk om een gevoel van samen zijn en gezamenlijkheid te creëren."

De wijze waarop beide thema's verder concreet invulling krijgen per groep is in het beleidsplan aangegeven.

Jeugdwerk

Het jeugdwerk wil een open interactie tussen jongeren concretiseren en bevorderen. Door de wezenlijke ontmoeting van mens tot mens krijgt de stem van de kerk in de maatschappij vorm en inhoud. Als jeugdwerk willen we jongeren een vangnet van sociale relaties aanbieden. In haar beleidsplan wordt daarover het volgende gesteld:

- het jeugdwerk is een zaak van jongeren zelf, maar het is van belang hun ouders en verzorgers daarbij te betrekken
- jongeren moeten de ruimte krijgen vanuit hun eigen belevingswereld met kerk-zijn en het geloof bezig te zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen peuters, kinderen (basisschoolleeftijd), tieners, jeugd en jongeren
- het jeugdwerk dient te worden opgezet voor en door jongeren, met ondersteuning van vrijwilligers

Het bovenstaande wordt vertaald in de volgende doelstellingen:

In 2008 biedt het jeugdwerk activiteiten aan die aansluiten bij de belevingswereld van de jongeren:

- het jeugdwerk staat open voor experimentele werkvormen;
- het jeugdwerk gaat uit van de werkelijkheid van de jongeren (in het hier en nu);
- het jeugdwerk biedt jongeren een eigen plek binnen de kerk.

Dit wordt op de volgende manier geconcretiseerd voor jongeren

Jongeren van 4 tot 7 jaar:

- Het jeugdwerk biedt activiteiten aan waarin beeld, verhaal en ervaring centraal staan.
- Het jeugdwerk is gericht op de ontmoeting en het gesprek met ouders.

Jongeren van 12 tot 15 jaar:

- Het jeugdwerk biedt deze groep jongeren doe-activiteiten, die aansluiten bij hun belevingswereld in groepsverband om zo ruimte te bieden aan (geloofs)vragen.

Jongeren 16 jaar en ouder:

- Het jeugdwerk geeft de jongeren ruimte om te experimenteren en te discussiëren
- Eigen vormen van geloven en daarin de ander (jong of oud) ontmoeten staan centraal

3.2. Diaconaat

Diaconaat sluit bondgenootschappen met mensen in de knel en is daarin trouw, ook als we soms niet meer kunnen doen dan naast de mensen blijven staan in hun nood en lijden. Diaconaat doorbreekt de vanzelfsprekende grenzen en scheidingen tussen mensen en volken die worden gemaakt op basis van ras, geslacht, geloof, volk en cultuur. Diaconaat is de uiting van de 'tegenbeweging' die de kerk geroepen is te zijn. Diaconaat roeit tegen de stroom in van het ideologische recht van de sterkste, van de opstapeling van macht en bezit, van de uitsluiting van mensen aan deelname van het leven.

* In het diaconale werk gaat het om barmhartigheid en om gerechtigheid. Beide hebben een individuele en een sociale kant. In het diaconale werk komen enerzijds individuele hulpverlening en noodhulp voor en anderzijds inzet voor samenlevingsopbouw en pleitbezorging en lobby, vooral als onze partners om dat laatste vragen. In combinatie kunnen beide werkwijzen elkaar versterken.

* Diaconaal werk zet zich er voor in dat mensen in de knel het heft in eigen handen kunnen nemen. Het zal waar mogelijk met hen als bondgenoten samenwerken en niet plaatsvervangend voor hen optreden. Het respect vóór en de eigen verantwoordelijkheid van mensen staat voorop.

* Het eigene van het diaconaat - in vergelijking met de algemene bestrijding van armoede en het welzijnswerk - ligt in de motivatie voor het handelen, het hoopvol perspectief van Gods Rijk en de verbondenheid met een wereldwijd oecumenisch netwerk van kerken. Daarin probeert het iets zichtbaar te maken van het engelengeduld van alle tijden en alle plaatsen: 'maar de hemel draagt ons, liefde wordt niet moe' (Gezang 184 : 5). Op deze basis wordt samengewerkt met andere organisaties.

3.3 RENTMEESTERSCHAP

Direct denken we hier vooral aan diaconaal werk. Maar er kunnen maatschappelijke ontwikkelingen zijn die ook inzet van het College van Kerkrentmeesters vragen.

Het kan n.l. gebeuren dat mensen, veelal buiten hun schuld, in financiële problemen geraken (ziekte, baanloosheid) en daardoor hun huur/pacht of toegezegde vaste bijdrage voor kortere of langere tijd niet (geheel) kunnen opbrengen. Zij kunnen dan te allen tijde een beroep doen op de deskundigheid binnen het College van Kerkrentmeesters. Er kan dan, zonodig in overleg met het College van Diakenen, een regeling worden getroffen.

Hoofdstuk 4

Traditie

In de ochtend en avondviering wordt er gevierd in de Naam van de Levende. Tijdens deze vieringen gaan de Schriften open, worden de Psalmen en kerkliederen gezongen, wordt er gebeden en wordt er verkondigd. Vanuit de traditie van de kerk wordt er gezocht naar vormen van vieren die aansluiten bij de taal en de cultuur van onze gemeenschap. Met name de avondvieringen lenen zich voor liturgische experimenten.

Naast de viering is er het aanbod van toerusting, waarin op verschillende manieren het geloof wordt geleerd en verdiept. De verscheidenheid aan gesprekskringen, theologische werkvormen en leerhuis dienen de verdieping van de eigen spiritualiteit. Vanuit dat wat de traditie ons aanbiedt, gaan wij op zoek naar een eigen geloofstaal en geloofsverstaan.

Wezenlijk voor de gemeente is haar omgang met rituelen. Belangrijke levensmomenten van een mens, zoals geboorte, huwelijk, dood krijgen een meerwaarde door deze te ritualiseren. Een ritueel zet voor even de tijd stil en tilt het levensmoment uit boven het modale leven. Daarnaast zijn rituelen ook helend voor mensen. In tijden van ziekte, sterven, scheiden en rouw, schenken rituelen een kader voor verdriet en troost. Juist in een samenleving waar rituelen schaars zijn geworden, kan de gemeente mensen oeroude rituelen aanreiken.

4.1 PASTORAAT

Pastoraal beraad

De gemeente van Christus leeft en viert niet in het luchtledige. Ze staat in een christelijke traditie van eeuwen. Daarnaast vormt ze een onderdeel van een wereldkerk. In dit grote geheel van tijd en plaats komt de Protestantse Gemeente te Elst regelmatig samen om het Woord te spellen en de grote daden van de Levende te vieren.

Het pastoraal beraad draag de zorg voor eredienst en toerusting. De ouderling is ambtelijk tegenwoordig in de eredienst. Op deze manier wordt de verantwoordelijkheid voor het vieren in de gemeente uitgedrukt. Ook op andere manieren probeert de ouderling met de predikanten vorm en inhoud aan de vieringen te geven:

- zo kunnen ouderlingen en ook gemeenteleden meehelpen aan de voorbereiding van een viering.
- er kan meegewerkt worden aan een viering, bv. Gebed, schriftlezing.
- meespreken en denken voor wie en op welke wijze de gemeente in deze tijd het Woord van de Levende present wil stellen wat betreft taal, muziek, ouderen, jongeren e.d.

Om de gemeente te leren goed om te gaan met het vertalen van de traditie naar het heden, is toerusting belangrijk. Het geheel van gesprekskringen, leerhuis, kloosterweekend, e.d. wordt in oecumenisch verband georganiseerd en aangeboden. Het Oecumenisch Beraad Elst draagt de eindverantwoordelijkheid voor de toerusting aan gemeente en parochie.

Het aanbod aan onderwerpen en werkvormen wordt in goed overleg tussen de verschillende predikanten, pastores en andere belanghebbenden samengesteld. Er wordt gestreefd naar een breed aanbod dat aansluit bij de wensen van de gemeente en recht doet aan de maatschappelijke problematiek.

Kinderkerk

Het omgaan met de traditie geven wij in de kinderkerk invulling, vanuit de overige twee thema's die we in het beleidsplan hebben opgenomen: 'Ons geloof in God en de mensen' en 'Het Boek met de verhalen'.

Via het eerste thema sluiten we ook aan bij hetgeen in de notitie over het zoeken naar eigen spiritualiteit staat. In haar beleidsplan staat hierover het volgende:

Dit thema gaat over de ongrijpbaarheid van het geloof, vanuit het begrip dat "er meer is tussen hemel en aarde dan lucht alleen" en "dat er altijd 'iemand' is bij wie je terecht kunt". Wat we de kinderen op dit vlak bijvoorbeeld mee willen geven is:

- dat geloof steun en toeverlaat is, nu en later en waar je ook bent;
- dat je vertrouwen in God, jezelf en de mensen om je heen mag/kunt hebben;
- dat de kerk een plek is om vreugde en verdriet te delen;
- dat geloven ook gewoon leuk is en iets kan betekenen in het dagelijks leven;
- dat geloven niet gelijk is aan zeker weten (leven met geheimen).

En uiteraard staat in de kinderkerk ook de bijbel centraal bij het thema 'Het Boek met de verhalen':

Bij dit thema staan de verhalen over God en de mensen centraal. De basis is de bijbel, maar ook wordt veel gebruik gemaakt van spiegelverhalen en liederen.

Wat we in het kader van dit thema proberen is:

- om de bijbel begrijpelijk te laten zijn voor de kinderen;
- om kinderen te leren over de verhalen uit de bijbel;
- de bijbel naar de eigen tijd/beleving van de kinderen 'te vertalen'.

Jeugdwerk

Het is belangrijk wanneer jongeren weet hebben van de christelijke traditie. Je staat namelijk op de schouders van een vorige generatie. Pas wanneer je weet hebt van het oude kun je hier een nieuwe invulling aan geven. Van vorige generaties kunnen wij leren. Vanuit dat wat de traditie ons aanbiedt gaan wij opzoek naar een **eigen** geloofstaal en geloofsverstaan.

In het beleidsplan van het jeugdwerk staat hierover het volgende:

- Binnen het jeugdwerk voelen wij ons verbonden door ons geloof in God en willen ons daardoor laten inspireren
- Jongeren moeten de ruimte krijgen vanuit hun eigen belevingswereld met kerk-zijn en het geloof bezig te zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen peuters, kinderen (basisschoolleeftijd), tieners, jeugd en jongeren
- Het jeugdwerk is een geïntegreerd onderdeel van het kerkenwerk;

Dit hebben we vertaald in de volgende doelstellingen:

In 2008 biedt het jeugdwerk activiteiten aan die aansluiten bij de belevingswereld van de jongeren:

- Het jeugdwerk staat open voor experimentele werkvormen;
- Het jeugdwerk gaat uit van de werkelijkheid van de jongeren (in het hier en nu);
- Het jeugdwerk biedt jongeren een eigen plek binnen de kerk.

In 2008 voelen jongeren zich deel van de Protestantse gemeente Elst:

- Het jeugdwerk organiseert jaarlijks gemeentebrede projecten;
- Het jeugdwerk denkt met ouders mee over vragen rond geloofsopvoeding.

In 2008 denken jongeren na over geloofsvragen zodat zij een relatie met God en medemens ontwikkelen:

- Het jeugdwerk stimuleert jongeren een eigen visie te ontwikkelen op bijbelverhalen

Dit is op de volgende manier geconcretiseerd voor jongeren

Jongeren van 0 tot 4 jaar:

- Het jeugdwerk richt zich op de ontmoeting met ouders
- Vragen rondom geloofsopvoeding staan centraal

Jongeren van 8 tot 12 jaar:

- Het jeugdwerk biedt op een interactieve manier kennis en informatie over geloof en sociale vaardigheden waarin aandacht is voor waarden en normen vanuit geloof en maatschappij (Bijvoorbeeld binnen de basiscatechese, de kinderkerk of in specifieke activiteiten zoals het relikwieëndoosjes project).

Jongeren van 16 jaar en ouder:

- Het jeugdwerk geeft de jongeren ruimte om te experimenteren en te discussiëren
- Eigen vormen van geloven en daarin de ander (jong of oud) ontmoeten staan centraal

4.2 DIACONAAAT

Eredienst.

Vanuit de traditie speelt de diaken een wezenlijke rol in de eredienst. Met name draagt de diaconie zorg voor de maaltijd van de Heer. Binnen de kerkelijke gemeente Elst draagt de diaconie actief bij aan de vormgeving van onze kerk. Door haar taken te vervullen in de eredienst, een bijdrage te leveren aan het werk in de wijken, het ondersteunen van het jeugdwerk en de nauwe betrokkenheid bij het ZWO geeft zij invulling aan de helpende taak die haar is toebedeeld.

Vermogen en vermogensvorming.

Om de traditie van goed en zorgvuldig diaconaat voort te kunnen zetten, is goed vermogensbeheer noodzakelijk. Het beleid van de diaconie is erop gericht haar vermogen (aandelen, obligaties, onroerend goed, verstrekte leningen en geld in contanten) zo te beheren dat er van verdere vermogensaanwas geen sprake is. In concreto betekent dit, dat ons beleid erop gericht is inkomsten uit bezit aan te wenden voor diaconale doelen en die inkomsten dus niet toe te voegen aan ons kapitaal. Ons beleggingsbeleid is gericht op risicospreiding, een maatschappelijk bewuste keus van beleggingsobjecten (duurzaam ondernemen) en een zo'n laag mogelijk risico profiel. Continuïteit gaat bij ons dus bewust voor direct rendement.

Verdeling van beschikbare middelen.

Bij de besteding van de ons ter beschikking staande middelen is ons beleid erop gericht te handelen vanuit de verhouding plaatselijk 20%, landelijk 30% en wereldwijd 50 %. Door deze keuze te maken zorgen we ervoor dat we merkbaar in onze eigen omgeving aanwezig kunnen zijn, in eigenland onze rijkdom delen met hen die dat hard nodig hebben en bovenal de armere delen van deze wereld laten meedelen in de welvaart die ons gegeven is.

Informatieverstrekking:

Het beleid van de diaconie richt zich in de komende jaren op meer (interne) transparantie. Wij achten het van het groot belang dat er binnen onze kerk meer bekendheid en gevoel ontstaat bij het werk van de diaconie. Om dit te bereiken zal er een actief PR-beleid gevoerd worden.

4.3 RENTMEESTERSCHAP

Binnen de traditie van de kerk zullen de kerkrentmeesters zoals reeds gezegd vooral ook voorwaardenscheppend bezig moeten zijn teneinde de traditie te kunnen handhaven en voortzetten. Hierbij dient wel gelet te worden op ontwikkelingen binnen onze Protestantse Kerk Nederland en eventuele maatschappelijke aangelegenheden die onze kerkgemeenschap direct raken.

Zo zal veel aandacht geschonken moeten worden aan het genereren van 'levend' geld. Dit is geld dat direct uit de actie Kerkbalans binnen komt. Maar ook een goed beheer van het zogeheten 'dode' geld (gebouwen en grond) dient voortdurend een aandachtspunt te zijn.

Het College van Kerkrentmeesters houdt zich daarom ook bezig met het ontwikkelen van een financiële lange termijn planning.

Dit zijn de materiële aangelegenheden die ons in staat moeten stellen onze kerkelijke gemeente in stand te houden zodat Gods Woord ook door de jaren heen kan worden gehoord en doorverteld.

Dit houdt in zorgdragen voor randvoorwaarden zodat voorgangers en andere kerkelijke werkers binnen onze gemeente werkzaam kunnen blijven en ook het kerkelijk bureau in stand kan worden gehouden, zodat de traditie kan worden voortgezet.

Hoofdstuk 5

Epiloog: de volkskerk voorbij!

5.1 afscheid van de volkskerk

Op een modale zondagmorgen is het stil op straat in Nederland. Een groot deel slaapt uit na een vermoeiende werkweek en probeert energie op te doen voor de evenzo drukke werkweek die al weer voor de deur staat. Het

straatbeeld is echter niet leeg. Zo flitsen een aantal in felle keuren gestoken sportfietsers over de weg; reist een enkeling met een auto vol uitgelaten kinderen naar een voetbalveld en begeeft een ander zich met tennisracket naar de baan. Daartussen bewegen een aantal mensen zich ter kerke. Ze gaan vrolijk hun eigen weg, temidden van hardlopers in strakke trainingspakken en mensen die geuwend hun hond uitlaten. Het mag duidelijk zijn: tegenwoordig gaat slechts een minderheid op zondagmorgen naar een kerk. Een flinke tocht door bos en heide heeft voor velen de plaats ingenomen van de rituele viering op de zondag. In andere woorden: Nederland is een gesecculariseerd land.

Nu moeten we er voor waken elkaar als kerkganger al te snel een grafstemming aan te praten. Natuurlijk, het is evident dat de kerkgang terugloopt. Langzaam maar zeker verdwijnt de kerk naar de marge van de maatschappij. Sterker nog, volgens velen moet je de kerk daar tegenwoordig ook zoeken. De kerk bekleedt in de huidige

samenleving een plaats buiten het maatschappelijk krachtenveld. Hier moeten we echter niet al te rouwig om zijn. Want daar ligt ten diepste ook haar plaats. Macht corrupteert en doet de kerk al snel afdwalen van haar eigenlijke functie, namelijk: de Levende aan het woord laten.

Nu moeten we niet teveel zeuren over teruglopend kerkbezoek en ons zorgen maken over de afbouw van de kerk. Kerken moeten er daarom niet naar streven iedere zondagmorgen vol te zitten. Naar mijn mening zijn het altijd kleine gemeenschappen of groepen geweest, die zich intensief met geloof hebben beziggehouden. Groepen die, wanneer daar behoefte aan was, anderen van harte lieten delen in hun kennis en kunde.

Wanneer we niet langer in vals sentiment omkijken naar een slechts even bestaande volkskerk, ontstaat er ruimte om de huidige situatie te aanvaarden en te doordenken. We zullen de huidige situatie als een uitdaging en een kans moeten beschouwen, om op vernieuwde manier naar de geloofsgeheimen op zoek te gaan. Nu we niet langer de last van de geschiedenis van een volkskerk met ons meedragen, is er volop ruimte ons te bezinnen op vragen rondom spiritualiteit en zingeving. We zullen de ontkerkelijkheid volledig moeten aanvaarden en ons een nieuwe, positieve grondhouding aanmeten. Dat vraagt om lef, creativiteit en moed.

De kerk moet radicaal afscheid nemen van de volkskerkgedachte. We zullen op zoek moeten gaan naar een andere gestalte van de kerk. Het is niet zinvol nog langer te streven naar een groot en machtig bolwerk. Je kunt beter werken aan kleine gemeenschappen, die zich willen richten op verdieping en intensivering van de eigen spiritualiteit. Ik verwacht meer van een grondhouding die zich kenmerkt door een gedreven nieuwsgierigheid naar religieuze kennis en ervaring, dan een houding die zich richt op het restaureren van een volkskerk. Het gaat om een beleefde gretigheid in het zoeken naar een ontmoeting met het goddelijke. Daar ligt de kern van geloof en kerkgemeenschap. Niet in het overeind houden van een museum.

5.2 De kerk als kleine, bevlogen gemeenschap

Het verlaten van de volkskerk gedachte vraagt om een andere manier van kerkbeleving. Niet langer zal de kerk zich moeten richten op het verzamelen van het hele volk in eredienst en leerhuis. Dit leidt tot kramp en

teleurstelling. Door maar steeds te proberen ieder mensenkind het kerkgebouw binnen te krijgen, raken we snel buiten adem. We richten ons op hen, die zich op één of andere wijze door de verhalen van de Levende willen laten gezeggen. Wellicht zijn dit geen grote massa's, maar dat zijn het in de geschiedenis van de mens bijna nooit geweest. De kerk zal zich de komende jaren omvormen tot kleine kernen van geloofsgemeenschappen, die zich met een weidse blik op de gehele maatschappij willen richten. Een soort moderne kloostergemeenschappen, waarin mensen zich op verschillende manieren aan elkaar willen binden. Kernen van betrokken gelovigen, die elkaar regelmatig in eredienst en leerhuis willen ontmoeten.

In deze gemeenschappen kunnen mensen zich richten op de studie van de woorden en de ontwikkeling van de eigen individuele spiritualiteit. De inzet zal eerder liggen in de kwaliteit van de geloofsverdieping dan in de kwantiteit van de kerkgangers. De mondigheid en de eigenheid van het individu wordt in deze kernen volstrekt serieus genomen. Verscheidenheid wordt eerder als rijkdom dan als last beschouwd. Een gemeenschap die zich kenmerkt door ruimte richting traditie en maatschappij. Deze kernen worden niet belast met het idee als zou het overgrote merendeel van de mensen zich tot deze gemeenschappen moeten bekeren. Natuurlijk is ieder mens van harte welkom om in dergelijke gemeenschap te vieren en te leren, maar met een gezonde nuchterheid wordt hier niet vanuit gegaan. De Levende kunnen we immers op allerlei manieren dienen.

De kerk als kleine kern, die met een zekere nuchterheid in de wereld staat en niet van slag raakt, wanneer er meer mensen buiten staan dan er zich binnen bevinden. Tevens bekijkt deze kern de buitenstaanders met respect. Bekerings of omkeer wil namelijk niet zeggen, dat ieder mensenkind zich in een groep op de Levende wil richten. Ook buiten de groep worden immers vraagstukken rondom zingeving serieus genomen en geanalyseerd. Zij die het wagen gemeenschappelijk in de leer te gaan, hebben geen patent op de waarheid. Het geconcentreerd zijn op de woorden gaat goed samen met een open blik naar mens en maatschappij. De kerk als kleine groep bestaat niet uit kluizenaars of pilaarheiligen, maar uit mensen die in de samenleving lezen en leren. Geen museaal aandoende geleerden, maar modale moderne mensen van vlees en bloed. Een groep die zich vanuit de woorden richt op het maatschappelijk debat, dat continu wordt gevoerd.

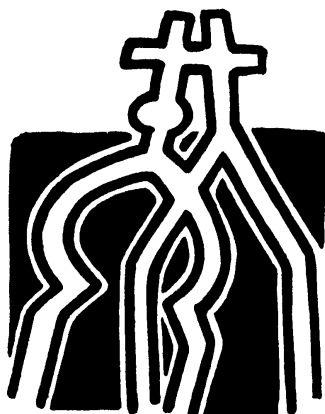
Een debat, waarin verschillende groeperingen, godsdiensten en ideologieën op zoek zijn naar de inrichting van de meest rechtvaardige maatschappij. De kerk als geloofsgroep schrikt niet terug voor het debat, maar gaat dit juist van harte aan. Sterker nog, ze eist haar plek in het debat op. Niet vanuit de gedachte dat zij de waarheid in pacht heeft, maar vanuit het idee dat ook zij een zinnige en aanvullende bijdrage kan leveren aan het gevoerde debat. Op zijn minst wordt het debat door de eigen bijdrage van de kerk verlevendigd. Ook hier is een juiste houding meer dan wenselijk. Valse schroom en bescheidenheid wordt afgeworpen en vervuld voor een zekere gretigheid om in het debat te participeren.

Wanneer de kerk haar huidige positie in de samenleving zou accepteren en deze vanuit historisch perspectief als de eigenlijke positie weet te duiden, dan kan ze het heersende relativisme vaarwel zeggen en zich richten op het leren en lezen van de woorden. Een leren dat de kerk brengt bij thema's als zingeving en spiritualiteit. Het leerhuis confronteert de kerk met termen als menselijkheid, waardigheid en kwetsbaarheid. Wie leeft van de woorden oefent zich in het beschermen van het weerloze en schone. Zaken waar de kerk aandacht voor heeft te vragen in de huidige samenleving. Wie in de leer gaat bij woord en traditie heeft het een en ander te vertellen en in te brengen.

5.3 Kerk in debat

Ik wil er voor pleiten om als kerk volop te gaan participeren in het maatschappelijk debat. De kerk moet een plaats opeisen in de discussies die gevoerd worden over grote maatschappelijke problemen. Niet dat de kerk de waarheid in pacht heeft, maar ze kan wel een zinnige bijdrage leveren aan het lopende vertoog. Nu met het postmodernisme alle grote verhalen en ideologieën bij het grof vuil zijn gezet, kan geen enkel verhaal meer een claim op de waarheid leggen. Met de postmoderniteit hebben ook socialisme en liberalisme de grenzen van hun denkkaders ervaren. Met de val van de muur spatte ook de droom van de socialistische heilsstaat uiteen en het liberalisme heeft geen afdoend antwoord kunnen formuleren op de groeiende kloof tussen arm en rijk en de daarmee gepaard gaande ellende. De werkelijkheid blijkt weerbarstiger dan gedacht. Geen enkel verhaal heeft een pasklaar antwoord op de grote problemen in de huidige cultuur. We leven wat betreft de grote verhalen in een vacuüm, waarin vanuit verschillende posities naar oplossingen wordt gezocht. De kerk kan vanuit haar invalshoek haar eigen positie inbrengen en zo een bijdrage leveren aan de speurtocht naar de meest ideale maatschappij.

De kerk dient haar rol in het debat met verve te gaan spelen. Het is zaak om de terreinen, waarin de kerk zich wil mengen zorgvuldig te kiezen. We kunnen namelijk onmogelijk de hele wereld op onze schouders nemen. Liever één debat diepgaand en structureel voeren, dan meerdere oppervlakkig en vluchtig. Daarnaast mengt de kerk zich in het debat, vanuit haar zingevingstraditie. Als kerk is het belangrijk om over maatschappelijke velden in debat te gaan, waar zingeving pregnanter aanwezig is. Juist dan kan de kerk haar eigenheid van harte inbrengen.

Het lijkt mij zinvol en haalbaar om ons als kerk te richten op drie verschillende terreinen in de samenleving. De terreinen van politiek, gezondheidszorg en onderwijs bieden uitstekende kansen om je als kerk in het debat te profileren. In deze terreinen heeft de kerk zich in het verleden al op allerlei manieren gemengd en is ze thuis. Ook nu verheft de kerk regelmatig haar stem in deze gebieden. De kerk laat echter nog te weinig van zich horen en voert het debat niet structureel. Dit zal de komende jaren kunnen veranderen.

Aan kerk denk ik niet gelijk aan het instituut. Wanneer er landelijk een debat wordt gevoerd dan is dit natuurlijk geweldig, maar het gaat mij ook, of nog veelmeer, om het gesprek van de plaatselijke groepering in haar maatschappelijke context. De kerk krijgt door het debat juist een plaats aan de basis van onze samenleving. Het is een uitdaging om als kerkelijke gemeenschap, hoe klein ook, je op plaatselijk niveau in het debat te begeven. Dan worden er in de gemeenschappen ontmoetingen gerealiseerd, die kunnen leiden tot een vruchtbaar debat en een verbeterde samenleving.

